

VI. ERANSKINA

GENERO INPAKTUAREN AURRETIAZKO EBALUAZIOAREN TXOSTENA

I. ERAGINPEKO ESPARRUAREN HIRIGINTZA ANTOLAMENDUA ETA GENERO IKUSPEGIA

Ondoren datozen ataletan, dokumentu hau hartzen duen hirigintza proiektua genero ikuspegitik ebaluatuko da, hurrengo II. epigrafean aipatutako xedapenetan ezarritako aurreikuspenen arabera.

Genero inpaktuaren aurretiazko ebaluazio txosten hau sartzen da “AM.05 LOIOLAKO ERRIBERAK” hirigintza jarduerarako eremuaren Plan Partzialeko “a.220.4” partzelaren parte den “a.220.4/3” azpipartzelaren Hiri Antolamenduko Plan Bereziaren barruan.

Beraz, Hiri Antolamenduko Plan Bereziaren irismena oso mugatuta dago, funtsean, aurreko antolamenduaren emaitzazko azpipartzela errespetatzen baitu. Soilik egokitzapen txiki batzuk egiten ditu garatu beharreko etxebizitza kopuruari dagokionez, eta “bizitegi kolektiboa” aipamena ezabatzen du.

II. TXOSTEN HAU LANTZEKO ESPARRU OROKORRA

Planteatutako ebaluazioa, besteak beste, honako xedapen hauetan ezarritako aurreikuspenek osatzen duten esparru orokorrean egiten da:

* Estatuaren Administrazioak sustatutako xedapenak:

- 3/2007 Legea, martxoaren 22koa, emakumeen eta gizonen arteko benetako berdintasunari buruzkoa.
- Lurzoruaren eta Hiri Birgaitzearen Legearen testu bategina, urriaren 30eko 7/2015 Legegintzako Errege Dekretua (“20.1.c”... artikulua).

* Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak sustatutako xedapenak:

- 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
- 40/2012 ebazpenaren bidez Eusko Jaurlaritzako Gobernu Kontseiluak onartutako Gidalerroak.

Horietan adierazitakoaren arabera, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak, bere erakunde autonomoek eta hari atxiki edo lotutako erakunde publikoek 2012ko gidalerro horiek aplikatu behar badituzte ere, haren aurreikuspenak ere kontuan hartzen dira ebaluazio honetan, haiek gauzatzeko beharrezko baldintzetan eta hedadurarekin.

III. HIRIGINTZA PROIEKTUAREN ESPARRUA, ETA HAREN HELBURUAK ETA PROPOSAMENAK

Bertan adierazitakoaren arabera, hirigintza proiektuak soilik “a.220.4” partzelari eragiten dio, eta, zehatzago, “AM.05 LOIOLAKO ERRIBERAK” hirigintza jarduerarako eremuaren Plan Partzialaren Aldaketaren emaitzazko “a.220.4/3” azpipartzelari.

Horien kokapena eta mugaketa Plan Bereziaren dokumentuko planoetan jasotakoak dira.

2010eko Hiri Antolamenduko Plan Orokorrak, 2010/06/25ean onartutakoak, aurreko plangintzako zehaztapenak baliozkotzen ditu, batez ere 2004an onartutako Plan Partzialaren Aldaketaren zehaztapenak.

“a.220.4/3” azpipartzelari 2.889,07 m²(s)-ko bizitegi eraikigarritasuna esleitu zaio, nahiz eta azpipartzelako etxebizitza kopurua etxebizitza bakar batera mugatzen den, Memoriako aurrekarietan azaldutako arrazoiak tarteko.

Antolamendu proposamena

Proposamena mugatzen da “a.220.4” partzelaren Arau Partikularra zuzentzera, hau da, “a.220.4/3” azpipartzelari esleitutako etxebizitza kopurua zuzentzera, 1 etxebizitza izatetik 36 etxebizitza izatera pasatuz, eta “biziegi kolektiboa” aipamena ezabatuz.

Emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburuak

Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzea lehen aipatutako helburuen zeharkako elementua da.

Horregatik, emaitzazko antolamenduaren helburu zehatzek (bere aukeren barruan, jasotzen den antolamenduaren mugak direla eta) honako kezka hauek partekatzen dituzte:

- Emakumeen eta gizonen beharrak asetzea.
- Emakumeen eta gizonen berdintasuna eratzea.

Hiri Antolamenduko Plan Berezi honen proposamenak irismen mugatua duenez gero, 36 etxebizitza libreko bizitegi programa garatzeko aukera emateak eragin txikia du emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzeko helburuetan.

IV. ERAGINPEKO ESPARRUAREN EGUNGO EGOERA. EMAKUMEEK ETA GIZONEK ESPARRU HORRETAN DUTEN EGOERA IDENTIFIKATZEA

“AM.05 LOIOLAKO ERRIBERAK” hirigintza jarduerarako eremuaren esparruari dagokionez, auzoa erabat garatuta dago eta urbanizazioa egikaritua du, Memoriaren Parkeari dagokion zatia soilik geratzen da gauzatzeke.

15.297 pertsona bizi dira bertan, % 54,2 emakumeak dira eta % 45,8 gizonak.

V. ERAGINPEKO ESPARRUAREN HIRIGINTZA GARAPENA ETA GENERO IKUSPEGIA

Azaldutakoa kontuan hartuta, eraginpean dagoen partzelaren hirigintza antolamendua zehazteko, kontuan hartu behar dira, besteak beste, genero ikuspegia eta horrek berezkoak dituen gidalerroak. Testuinguru horretan, arreta berezia merezi dute, besteak beste, honako jarraibide hauek:

1.- Planteatutako hirigintza garapena jarraibide hauetara egokitzea:

* Hiri garapenak sortzea, hiriaren bilbean eragina duten esparruaren eta

partzelen integrazioa areagotzeko, eta, bereziki, haiek hartzen dituzten hiri inguruneena.

* Garapen konplexua eta hurbilekoa sustatzea (ekipamenduez eta gertuko zerbitzuez hornitua).

* Behar besteko dentsitate egokia izango duen hiri garapena sustatzea.

“a.220.4/3” azpipartzelaren azalera, lerrokadurak eta profila aldatzen ez direnez gero, antolamendua oso gutxi aldatzen da eta ezer gutxi esan daiteke aipatutako jarraibideak betetzeari dagokionez.

Nolanahi ere, aurreikusitako programa garatzeak —merkataritza beheko solairuan eta etxebizitzak goiko solairuetan— bizitza handiagoa emango dio kaleari, merkataritza zuzkidura hobetuko du eta eremu publikoaren segurtasuna areagotuko du.

2.- Beren gizarte funtzioa betetzea eta herritarrek benetan erabiltzea sustatuko duten eta segurtasuna bermatuko duten zuzkidura publikoak antolatzea

Kasu honetan, Hiri Antolamenduko Plan Berezi hau “a.200.4/3” partzelaren Arau Partikularra doitzera mugatzen denez gero —2004ko Plan Partzialaren Aldaketaren zehaztapenen garapenean—, zuzkiduren ikuspegitik hobekuntza izango da beheko solairuko merkataritza programa garatzea (370 m²(s), ezkaratzak barne).

3.- Erabileren aniztasuna eta hurbileko zerbitzuen erabilera, zonan dauden beharrezko ekipamenduen azterketa

Loiolako Erriberetako esparrua hiri lurzoru finkatua da eta hiri sarean integratuta dago. Esparruak ekipamendu zuzkidura zabala du.

Izan ere, Ikasbide Ikastola, kirol instalazioak, Gizarte Segurantzaren egoitza eta abar daude bertan.

4.- Eraginpeko esparruaren hirigintza antolamendua eta mugikortasun jasangarria

Garraio publikoko sare zabala du —Topoa, udal autobusak eta Lurraldebusko autobusak—.

5.- Eraginpeko esparruaren hirigintza antolamendua eta zaintzarekin lotutako mugikortasuna

Gidalerro honen arabera, ahal den heinean sustatu nahi da bateragarri egitea, batetik, zaintzaren erantzukizunak (beste pertsona batzuk zaintzeari eta etxea mantentzeari lotutako bidaiak edo mugimenduak barne) eta, bestetik, ordaindutako enplegua, betiere jarduera horiek guztiak ahalik eta lasterren gauzatu ahal izan daitezen.

Ikuspuntu horretatik, bizitegi programaren garapenaren ondoriozko hobekuntza oso mugatua da.

6.- Espazio publikoa diseinatzea, haurren, emakumeen eta adineko pertsonen beharrianak berariaz kontuan hartuta, batez ere segurtasunarekin eta indarkeria matxistaren prebentzioarekin lotutako gaietan

Antolatutako espazio publikoaren diseinua egokitu beharko da etorkizunean sustatu beharreko eraikuntza proiektuek zehazten dituzten irizpideetara, eremua erabat urbanizatuta baitago.

Proiektu horiek pertsona eta kolektibo horien berariazko beharrak kontuan hartu behar dituzte, espazio publiko horien urbanizazio jarraibideak zehazteko.

- *Espazio publikoen gaueko argiztapena.*
- *Besteentzat begi bistan egotea ikuspuntu guztietatik.*
- *Eremu bakartuak saihestea, ikusteko modukoa izango den osotasun bat sortuta.*

- *Hurbiltasuneko jarduerak ezartzea eta hiri zonaren mantentze lanak zaintzea.*
- *Espazioen irakurgarritasuna eta irisgarritasuna, espazio publiko ezkutua saihestuta.*
- *Mugikortasun urriko pertsonentzako pasealekuak, atsedenlekuak izango dituztenak.*
- *Automobilaren presiotik askatutako espazioak.*
- *Haurrentzako jolastoki sanoak eta seguruak.*
- *Kale nagusietarako sarrera duten ezkaratz gardenak. Bizitegi eraikuntzen ezkaratzei eta oinezkoen sarbideari buruzko eraikuntza ordenantza osagarriak aplikatuko dira.*

Tramitatzen ari den Hiri Antolamenduko Plan Berezian aurreikusitako antolamenduak premisa horiek betetzeko aukera ematen du —haren xede den antolamendu irismen mugatuaren barruan—.Edonola ere, Eraikuntza Proiektuak egiaztatu beharko du betetzen dela ezkaratzen diseinuari, sarbideei eta abarri buruzko ordenantza.

VI. GENEROAREN ARABERAKO INPAKTUAREN AURRETIAZKO EBALUAZIOA

Generoaren araberako inpaktuaren aurretiazko ebaluazioak aztertzen ditu zer aldeko edo kontrako ondorio izan ditzakeen “a.220.4” partzelaren Arau Partikularra aldatzeko Hiri Antolamenduko Plan Berezian eta zehatzago “a.220.4/3” azpipartzelan proiektatutako jarduerak, bai emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak ezabatzeko garaian, bai erregulatu edo esku hartu nahi den gizarte testuinguruan berdintasuna sustatzeko garaian.

Emakunde – Emakumearen Euskal Erakundearen “genero inpaktuaren txostenak lantzeko gidaren” jarraibideen arabera, ondoren genero ikuspegitik aztertzen dira:

1.- Planaren onurak edo emaitzak.

- 2.- Baliabideetarako sarbidea hobetzea.
- 3.- Ordezkaritza erabakiak hartzean.
- 4.- Gizarte arauak gainditzea edo aldatzea.
- 5.- Arauak eta beste tresna juridiko batzuk betetzea.

VI.1. Hiri Antolamenduko Plan Berezia onartzearen onurak edo emaitzak

Aurreikusten al da etorkizuneko arauaren ondoriozko onuretan edo emaitzetan emakumeen eta gizonen presentzia lagungarria izango dela tramitatzen ari den Plan Bereziaren esparruan desberdinkeriak murrizteko?

Bistan denez, aurreikusitako bizitegi garapenak biztanleria gehitzea eragingo du, eta emakumeen eta gizonen banaketaren arloan auzoak gaur egun duen proportzioari eusten bazaio, pixka bat handiagoa izango da emakumeen presentzia.

Edonola ere, Hiri Antolamenduko Plan Bereziak arlo horretan izango dituen onurak hutsalak izango dira.

VI.2. Baliabideetarako sarbidea

Aurreikusten al etorkizuneko arauak, baliabideetarako sarbideari dagokionez, desberdinkeriak desagerraraziko dituela edo, gutxienez, murriztuko dituela?

Hiri Antolamenduko Plan Bereziak egin dezakeen ekarpena ez da adierazgarria.

Hiri baliabide fisikoak (espazio libreak, ekipamendu publikoak) eskuratzeari dagokionez, Hiri Antolamenduko Plan Bereziak hobetu egiten du egungo egoera, beheko solairuan merkataritza ekipamendu berria sortzen baita.

Kontuan hartu behar da Hiri Antolamenduko Plan Bereziaren irismen mugatua, funtsean aurreko antolamenduaren emaitzazko partzela errespetatzen baitu, betiere etxebizitza kopuruari dagokionez doikuntza txiki batzuk eginda.

VI.3. Ordezkaritza erabakiak hartzean

Erabakiak hartzeari dagokionez, etorkizuneko arauak aurreikusten al du

emakumeen eta gizonen ordezkariak izatea edo, gutxienez, esparruan duten presentziaren antzeko ordezkariak izatea?

Donostiako Udalarari dagokio Plan Berezia onartzea.

Donostiako Udalean emakumeen eta gizonen presentzia orekatua da —gaur egun, 14 emakumek (% 51,85) eta 13 gizonek (% 48,15) osatzen dute ordezkariak—.

VI.4. Gizarte arauak gaitzea edo aldatzea

Aurreikusten al da etorkizuneko arauak proposatutako helburu eta neurriak lagungarriak izatea emakumei eta gizoni lotutako gizarte arauak edo balioak gaitzeko edo aldatzeko?

Ez da aplikatzen jotzen. Hiri Antolamenduko Plan Bereziak aurretik aipatu diren alderdietan generoaren arabera inpartua badu ere, ez da uste emakumei eta gizoni esleitzen zaizkien gizarte arauak edo balioak gaitzen edo aldatzen lagunduko duenik.

VI.5. Arauak eta beste tresna juridiko batzuk gaitzea

Bermatzen al da diskriminazioa saihesteko eta berdintasuna sustatzeko arauak eta bestelako tresna juridikoak gaitzea? Horiek hobetzea aurreikusten al da?

“a.220.4/3” azpipartzelaren antolamendu xehatua aldatzera zuzentzen den Hiri Antolamenduko Plan Berezia hirigintza plangintzako tresna batenez gero, generoaren arabera inpartuaren txosten bat izan behar du, betiere Euskal Autonomia Erkidegoan genero berdintasunaren arloan dagoen lege esparruaren arabera (4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa; eta 40/2012 Ebazpena, abuztuaren 21koa, genero inpartuaren aurretiazko ebaluazioa egiteko eta emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko neurriak hartzeko jarraibideak onartzen dituen).

VII. EMAKUMEEN ETA GIZONEN ARTEAN DESBERDINKERIAK EZABATZEKO ETA BERDINTASUNA SUSTATZEKO NEURRIAK

Ondoren, tramitatzen ari den Plan Bereziaren dokumentuak desberdinkeriak desagerrarazten laguntzeko eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzen laguntzeko hartutako neurriak jasotzen dira, baita onartu ondoren ezartzea aurreikusi diren beste neurri batzuk ere, izan dezaketen inpaktu negatiboa neutraliza dadin edo, hala badagokio, inpaktu positiboa indartu dadin.

- Irisgarritasuna
- Segurtasuna
- Hizkera ez-sexistaren erabilera
- Etxebizitza babestua

VII.1. Irisgarritasuna

Hiri Antolamenduko Plan Bereziak ez du eraginik irisgarritasunean, “a.220.4/3” azpipartzela 2004ko Plan Partzialaren Aldaketaz geroztik jada definituta baitago. Nolanahi ere, orubeak sarbidea du garraio publikotik, bai 24, 26, 41, A-1 eta A-15 lineetatik, baita Topotik ere (Anoeta eta Loiola).

VII.2. Segurtasuna

Segurtasuna da, beharbada, genero hirigintzaren alderdirik ezagunena, “emakumeentzat debekatutako hiriko mapetan” eta antzeko tresnetan islatzen dena.

Gogoetek erakusten dute espazio publikoaren kalitatea eta segurtasuna funtsezkoak direla emakumeentzat, baina baita adinekoentzat eta haurrentzat ere, horiek baitira hurbileko espazioan oinez joan-etorri ugari egiten dituztenak, joan-etorriak egiteko espazio publikoa erabiltzen dutenak, eta aisialdirako eta ariketa egiteko leku gisa ere erabiltzen dutenak. Eta uste dute ingurune atsegina, segurua eta kalitatezkoa izateak espazio publikoaren erabilera handiagoa sustatuko lukeela, baita auzoan elkarreragin sozialerako aukerak ere, laguntza eta babes harreman sozialen sarea garatzeko oinarria baita.

Txosten hau duenez gero, jotzen da Hiri Antolamenduko Plan Bereziak bete egiten

duela diskriminazioa saihesteko eta berdintasuna sustatzeko tresna juridiko hori.

Ildo horretatik, dokumentuak segurtasuna hobetzen laguntzen du, beheko solairuak eta horien sarbideak antolatuta —ondoren adierazten den moduan—, nahiz eta, gure kasuan, eremu publikoan esku hartzea oso txikia den:

Espazio publikoen formak baldintzatzen ditu auzoetako bizilagunak gero eta gehiago kezkatzen dituzten alderdiak, eta jarraian azalduko ditugun puntuak eraikuntza proiektuaren bidez ondo ebatzita gera daitezkeela uste dugu.

- *Espazio publikoen gaueko argiztapena.*
- *Besteentzat begi bistan egotea ikuspuntu guztietatik.*
- *Eremu bakartuak saihestea, ikusteko modukoa izango den osotasun bat sortuta.*
- *Hurbiltasuneko jarduerak ezartzea eta hiri zonaren mantentze lanak zaintzea.*
- *Espazioen irakurgarritasuna eta irisgarritasuna eta espazio publiko ezkutuetan saihestea.*
- *Mugikortasun urriko pertsonentzako pasealekuak, atsedenlekuak izango dituztenak.*
- *Automobilaren presiotik askatutako espazioak.*
- *Kale nagusietarako sarrerak dituzten ezkaratz gardenak.*

Aurreko kasuan bezalaxe, “neurria itxuraz neutroa da, baina aurreikusteko modukoa den genero inpaktu positiboa du”, ez soilik emakumeentzat, baita haurrentzat eta adineko biztanleentzat ere.

Beheko solairuan merkataritza lokal bat egoteak segurtasun handiagoa emango dio esparruari.

VII.3. Hizkera ez-sexistaren erabilera

Gaztelaniazko genero gramatikaren erabilera klasikoan, maskulinoa erabiltzen da sexu maskulinoko banakoak aipatzeko zein espezieko banako guztiak aipatzeko, sexuak bereizi gabe; edonola ere, 70eko hamarkadaz geroztik hizkuntzaren

generoaren erabilera aldatzeko pixkanakako aldarrikapena egin da. Aldarrikapen hori sendotu da eta Eusko Jaurlaritzaren Emakumeen eta Gizonen berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legean jasotzen da: hizkuntza ez sexistaren erabilera (18.4 artikulua).

Azpian ideia hau dago: “izendatzen ez dena ez da existitzen”. Generoari dagokionez, gaztelaniaz maskulino pluralak femeninoa barne hartzeak emakumeen eta gizonen arteko desberdinkerian laguntzen du.

Horregatik, eta gaztelaniaren aberastasuna ikusita, Hiri Antolamenduko Plan Berezian jasotako testu guztietan hizkuntza ez sexista erabili beharko da.

Hori lortzeko, honako hizkuntza estrategia hauek iradokitzen dira, Hiri Antolamenduko Plan Berezia osatzen duten dokumentu idatzien idazketari aplikatzen dakizkiokeenak:

- “Persona” hitza erabiltzea, maskulinoaren ordez: “vecinos”en ordez “personas vecinas”.
- Kolektiboak, abstraktuak eta forma neutroak erabiltzea: “la ciudadanía”, “la población”, “la infancia”, “la juventud”, “pareja”...
- Forma femeninoak maskulinoekin batera txertatzea: “vecinos y vecinas”, “ciudadanos y ciudadanas”.
- “Quien” erabiltzea “el que”, “los que”, “aquel que” eta abarren ordez.

Zorionez, euskarazko testuetan, non, oro har, hizkuntza genero bakarrekoa den, inolako zailtasun gehigarririk gabe saihestu daiteke, eta saihestu behar da, hizkuntza sexista.

Hizkuntzaren erabilera ez sexista sustatzean eta egitean datzan azken neurri horrek genero ikuspegia txertatzea sustatzen du.

VII.4. Etxebizitza babestua

Kasu honetan ez dago etxebizitza babesturik, aurreikusitako plangintzak etxebizitza libreko programa ahalbidetzen baitu, eta horren arabera egin baitira lagapenak eta jasan baitira kargak.

Donostia, 2022ko urtarrila

Sin.: José Mª Abad
Letradua

Sin.: Jorge Tanco
Arkitektoa

Sin.: Katrin Marrero
Arkitektoa